

Nowe stanowisko *Carlina onopordifolia* (Asteraceae) na Wyżynie Miechowskiej

Carlina onopordifolia Besser (dziewięciśl popłocholistny) jest gatunkiem o zasięgu ograniczonym do południowo-wschodniej Polski i zachodniej Ukrainy. Obecnie znanych jest w Polsce zaledwie kilka stanowisk tego gatunku położonych na terenie Niecki Nidziańskiej, Wyżyny Lubelskiej, oraz Polesia Wołyńskiego (POZNAŃSKA & KAŻMIERCZAKOWA 2001; KAŻMIERCZAKOWA 2004; CIEŚLAK i in. 2009). Gatunek w całym swoim zasięgu jest silnie zagrożony, został wpisany do polskiej „czerwonej księgi” z kategorią narażony na wyginięcie (VU) (POZNAŃSKA & KAŻMIERCZAKOWA 2001) i na „czerwoną listę” jako narażony (V) (ZARZYCKI & SZELĄG 2006). Z Wyżyny Miechowskiej gatunek ten podawany był jak dotychczas z terenu rezerwatu „Wały” i jego sąsiedztwa, ponadto został reintrodukowany na dwa stanowiska zastępcze: w rezerwacie „Dąbie” oraz na wzgórzu koło wsi Raclawice (KAŻMIERCZAKOWA 2004; DENISIUK i in. 2009).

W maju 2010 r. odnaleziono nowe stanowisko *Carlina onopordifolia* na Wyżynie Miechowskiej. Znajduje się ono w pobliżu miejscowości Rzeżuśnia (gm. Miechów, powiat miechowski). *C. onopordifolia* rośnie tu na stromym zboczu wzniesienia o ekspozycji SSE na wysokości około 325 m n.p.m. (50°20'N, 19°59'E). W siatce kwadratów ATPOL stanowisko znajduje się w kwadracie **EF30**.

Odnaleziona populacja jest niewielka, naliczono 14 okazów i odnaleziono 2 ubiegłoroczne kwiatostany. Podczas kontroli stanowiska w sierpniu 2010 nie stwierdzono okazów kwitnących. Populacja skupia się w dolnej części zbocza i zajmuje powierzchnię około 10 m². Zbiorowisko w którym rośnie *Carlina onopordifolia* to płat murawy kserotermicznej. Poniżej zamieszczono zdjęcie fitosocjologiczne wykonane na odkrytym stanowisku. Nazwy roślin przyjęto wg MIRKA i in. (2002).

Data: 23.05.2009, nachylenie: 30°, ekspozycja: SSE, pokrycie w warstwach: B (krzewów) – 0%, C (roślin zielnych) – 55%, powierzchnia zdjęcia 100 m².

Inula ensifolia 3.4, *Melampyrum arvense* 2.2, *Peucedanum oreoselinum* 1.1, *Sanguisorba minor* 1.1, *Aster amellus* +, *Campanula sibirica* +, ***Carlina onopordifolia*** +, *Chamaecytisus ruthenicus* +, *Crataegus monogyna* +, *Dactylis glomerata* +, *Euphorbia cyparissias* +, *Onobrychis viciifolia* +, *Polygala comosa* +, *Ranunculus bulbosus* +, *Rosa* sp. +, *Salvia pratensis* +, *Tanacetum corymbosum* +.

Wydaje się, że w chwili obecnej największym zagrożeniem dla odkrytego stanowiska *Carlina onopordifolia* są naturalne procesy sukcesji prowadzące do zarastania muraw przez krzewy i drzewa. W górnej części opisywanego zbocza znaczne fragmenty muraw zostały silnie zarośnięte przez *Prunus spinosa* oraz głogi *Crataegus* sp. Ze względu na fakt, iż *C. onopordifolia* jest w Polsce gatunkiem bardzo rzadkim i zagrożonym, stanowisko w Rzeżuśni powinno zostać objęte ochroną w formie użytku ekologicznego.

Podziękowania. Serdecznie dziękujemy Panu dr. hab. Zbigniewowi Szelałowi za cenne rady przy redagowaniu niniejszej notatki.

Summary. New locality of *Carlina onopordifolia* (Asteraceae) in Wyżyna Miechowska Upland. *Carlina onopordifolia* Besser is a very rare species in Poland. It is classified to the group of the vulnerable taxa (VU). In the year 2010, a new locality of *C. onopordifolia* was found in Wyżyna Miechowska Upland (South-Central Poland), within ATPOL grid square EF30.

LITERATURA

- CIEŚLAK E., CIEŚLAK J. & PAUL W. 2009. Nowe stanowisko *Carlina onopordifolia* (Asteraceae) na Wyżynie Lubelskiej. – *Fragm. Flor. Geobot. Polonica* **16**(2): 433–438.
- DENISIUŁ Z., CHMURA D. & ADAMSKI P. 2009. Perspectives of the protection of *Carlina onopordifolia* Besser in Poland. – *Rocz. Akad. Roln. Pozn.* **388**, Bot.-Stec. **13**: 23–27.
- KAZMIERCZAKOWA R. 2004. *Carlina onopordifolia* Besser, Dziewięćsił popłocholistny. – W: B. SUDNIK-WÓJCIKOWSKA & H. WERBLAN-JAKUBIEC (red.), Gatunki roślin. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny **9**, s. 96–99. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 2002. Flowering plants and pteridophytes of Poland – a checklist. – W: Z. MIREK (red.), Biodiversity of Poland **1**, s. 442. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

POZNAŃSKA Z. & KAŹMIERCZAKOWA R. 2001. *Carlina onopordifolia* Besser – Dziewięciśl popłocholistny. – W: R. KAŹMIERCZAKOWA & K. ZARZYCKI (red.), Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe, s. 381–382. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Instytut Ochrony Przyrody, Polska Akademia Nauk, Kraków.

ZARZYCKI K. & SZELĄG Z. 2006. Red list of the vascular plants in Poland. – W: Z. MIREK, K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. SZELĄG (red.), Red list of plants and fungi in Poland, s. 9–20. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

BOGUSŁAW BINKIEWICZ, *Zakład Taksonomii Roślin i Fitogeografii, Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Kopernika 27, PL-31-501 Kraków; e-mail: bbinkiewicz@poczta.fm*

KAMILA BINKIEWICZ, *Tczyca 183, PL-32-250 Charsznica; e-mail: blaszczykiewicz@poczta.fm*

Przyjęto do druku: 08.03.2011 r.